

The obligation of not driving certain vehicles against the suspension of the right to drive vehicles during the period of preventive measures

Silviu JÎRLĂIANU¹

Abstract: *Judicial supervision during the exercise of the criminal investigation and during the trial of the case in the first instance but also in the appeals is subject to very strict rules of application. we refer here to the general framework of taking preventive measures but also to the special way of exercising judicial supervision. the common element through which the activity of judicial supervision can be exercised is the involvement of the judicial police bodies specifically designated for this activity. during the judicial supervision, problems were encountered regarding the execution of some obligations of the defendant, one being that of not driving certain vehicles.*

Keywords: *judicial control; judicial control on bail; the obligation not to drive certain vehicles*

Introducere

După intrarea în vigoare la data de 1 februarie 2014 a noului Cod penal **adoptat prin Legea nr. 286/2009** și a noului Cod de procedură penală **adoptat prin Legea nr. 135/2010**, organele poliției judiciare au pus în aplicare dispozițiile privind implementarea unor măsuri preventive respectiv arestul la domiciliu, controlul judiciar și controlul judiciar pe cauțiune.

Conținut

Reglementările asupra căreia ne vom apleca atenția sunt prevăzute de art. 211 – 215¹ N.C.P.P. care se referă la măsura preventivă a controlului judiciar. În drept, în cursul urmăririi penale, procurorul poate dispune luarea măsurii controlului judiciar față de inculpat, dacă această măsură preventivă este necesară pentru realizarea scopului prevăzut la art. 202 alin. (1)².

¹ Senior Lecturer, PhD, Faculty of Legal, Social and Political Sciences, “Dunărea de Jos” University of Galati, judicial police officer, chief police commissioner - head of the Judicial Supervision Office within the Brăila County Police Inspectorate.

² „Măsurile preventive pot fi dispuse dacă există probe sau indicii temeinice din care rezultă suspiciunea rezonabilă că o persoană a săvârșit o infracțiune și dacă sunt necesare în scopul asigurării bunei desfășurări a procesului penal, al împiedicării sustragerii suspectului ori a inculpatului de la urmărirea penală sau de la judecată ori al prevenirii săvârșirii unei alte infracțiuni”.

Judecătorul de cameră preliminară, în procedura de cameră preliminară, sau instanța de judecată, în cursul judecării, poate dispune luarea măsurii controlului judiciar față de inculpat, dacă sunt îndeplinite condițiile legale.

Procurorul dispune citarea inculpatului aflat în stare de libertate sau aducerea inculpatului aflat în stare de reținere. Inculpatului prezent i se aduc la cunoștință, de îndată, în limba pe care o înțelege, infracțiunea de care este suspectat și motivele luării măsurii controlului judiciar. Măsura controlului judiciar poate fi luată numai după audierea inculpatului, în prezența avocatului ales ori numit din oficiu.

Procurorul dispune luarea măsurii controlului judiciar prin ordonanță motivată, care se comunică inculpatului.

În temeiul art. 214 NCPP judecătorul de cameră preliminară sau instanța de judecată în fața căreia se află cauza poate dispune, prin încheiere, luarea măsurii controlului judiciar față de inculpat, la cererea motivată a procurorului sau din oficiu. Judecătorul de cameră preliminară sau instanța de judecată, în urma sesizării, dispune citarea inculpatului. Ascultarea inculpatului este obligatorie dacă acesta se prezintă la termenul fixat.

Prezența avocatului inculpatului și participarea procurorului sunt obligatorii.

Vom analiza în continuare dispozițiile art. 215 N.C.P.P. care reglementează conținutul controlului judiciar.

Astfel în temeiul art.215 alin.1 N.C.P.P, pe timpul cât se află sub control judiciar, inculpatul trebuie să respecte următoarele obligații:

- a) să se prezinte la organul de urmărire penală, la judecătorul de cameră preliminară sau la instanța de judecată ori de câte ori este chemat;
- b) să informeze de îndată organul judiciar care a dispus măsura sau în fața căruia se află cauza cu privire la schimbarea locuinței;
- c) să se prezinte la organul de poliție desemnat cu supravegherea sa de către organul judiciar care a dispus măsura, conform programului de supraveghere întocmit de organul de poliție sau ori de câte ori este chemat.

În alin.2 se prevede că organul judiciar care a dispus măsura poate impune inculpatului ca, pe timpul controlului judiciar, să respecte una sau mai multe dintre următoarele obligații:

- a) să nu depășească o anumită limită teritorială, fixată de organul judiciar, decât cu încuviințarea prealabilă a acestuia;
- b) să nu se deplaseze în locuri anume stabilite de organul judiciar sau să se deplaseze doar în locurile stabilite de acesta;
- c) să poarte permanent un sistem electronic de supraveghere;
- d) să nu revină în locuința familiei, să nu se apropie de persoana vătămată sau de membrii familiei acesteia, de alți participanți la comiterea infracțiunii, de martori ori experți sau de alte persoane anume desemnate de organul judiciar și să nu comunice cu acestea direct sau indirect, pe nicio cale;

- e) să nu exercite profesia, meseria sau să nu desfășoare activitatea în exercitarea căreia a săvârșit fapta;
- f) să comunice periodic informații relevante despre mijloacele sale de existență;
- g) să se supună unor măsuri de control, îngrijire sau tratament medical, în special în scopul dezintoxicării;
- h) să nu participe la manifestări sportive sau culturale ori la alte adunări publice;
- i) să nu conducă vehicule anume stabilite de organul judiciar;
- j) să nu dețină, să nu folosească și să nu poarte arme;
- k) să nu emită cecuri.

În cuprinsul actului prin care se dispune luarea măsurii controlului judiciar *sunt prevăzute în mod expres obligațiile pe care inculpatul trebuie să le respecte* pe durata acestuia și i se atrage atenția că, în caz de încălcare cu rea-credință a obligațiilor care îi revin, măsura controlului judiciar se poate înlocui cu măsura arestului la domiciliu sau măsura arestării preventive.

Supravegherea respectării de către inculpat a obligațiilor care îi revin pe durata controlului judiciar se realizează de către instituția, organul sau autoritatea anume desemnate de organul judiciar care a dispus măsura, în condițiile legii.

Conținutul acestei expuneri are drept obiect de analiză dispozițiile art. 215 alin.2 lit.i din N.C.P.P. deoarece, în opinia noastră, aceste dispoziții procesual penale sunt menite a fi susceptibile de câteva comentarii. Dacă ne raportăm la conținutul concret al obligației pe care inculpatul trebuie să o respecte, observăm că legiuitorul a folosit termenul de *vehicul*.

Apreciem că se impune a se stabili de la început ce se înțelege prin acest termen. Se va observa că termenul în sine are multe înțelesuri și drept urmare, susținerea noastră că textul legii ar trebui completat este motivată.

Iată câteva sensuri, înțelesuri, ale acestui termen:

- Mijloc de transport pe o cale de comunicație terestră, subterană, aeriană, cosmică, pe (sau sub) apă.
- Mijloc de transport cu sau fără tracțiune proprie, cu care se poate circula pe o cale de comunicație terestră, subterană, aeriană sau de apă
- Mijloc de transport (căruță, vagon de tren, automobil, bicicletă etc.)

Termenul, fără prea mari modificări, vine din latinescul *vehiculum* care înseamnă vehicul.

Se poate observa că, în mod comun, termenul poate fi interpretat ca fiind un mijloc de transport.

Acesta poate fi diferit, în funcție de:

- locul/terenul de deplasare: teran, suprateran, sau subteran;

- de modul de propulsie : motorizat, pus în mișcare de forța umană, pus în mișcare de forța animală, folosirea anumitor energii (energia solară, energia eoliană), propulsie mixtă;
- necesitatea deținerii unor autorizări generale (obținerea/deținerea unui anumit permis) sau speciale (deținerea unor aptitudini necesare utilizării/conducerii/operării unui astfel de vehicul).

Astfel, organele judiciare, fie procurorul prin ordonanță ori instanța de judecată, prin încheiere, ar trebui ca în situația în care ar impune inculpatului să *nu conducă vehicule anume stabilite de organul judiciar* să indice în concret ce anume tip de vehicul să nu conducă.

Organul judiciar poate face trimitere, spre exemplu, la vehiculul folosit la comiterea infracțiunii (conducerea unei biciclete, conducerea unui autoturism de o anumite capacitate ori model, manevrarea unui utilaj agricol, industrial, folosit în construcții).

Apreciem că interzicerea generală a conducerii unui vehicul ar crea dificultăți în implementarea modului de supraveghere a persoanei față de care este activă măsura controlului judiciar. De aceea este folosită sintagma *anume stabilite*. Din această exprimare rezultă că *doar* anumite vehicule vor fi avute în vedere în situația în care persoana este supusă măsurii controlului judiciar.

Mai mult, prin prisma explicațiilor de mai sus, în practica judiciară au apărut discuții cu privire la pierderea sau nu a dreptului efectiv de a conduce vehicule pe perioada în care persoana este supusă controlului judiciar.

În acest sens, Înalta Curte de Casație și Justiție a adoptat Decizia nr. 18/2019 privind soluționarea sesizării formulate de Curtea de Apel Suceava - Secția penală și pentru cauze penale cu minori în dosarul nr. 7.322/285/2017, prin care se solicită Înaltei Curți de Casație și Justiție dezlegarea unei chestiuni de drept¹.

Astfel în Dosarul nr. 1.878/1/2019 Înalta Curte de Casație și Justiție a judecat „*Dacă obligația inculpatului de a nu conduce vehicule anume stabilite, impusă de organul judiciar pe timpul măsurii preventive a controlului judiciar conform art. 215 alin. (2) lit. i) din Codul de procedură penală, constituie o suspendare a exercitării dreptului de a conduce și întrunește elementele de tipicitate ale infracțiunii prevăzute de art. 335 alin. (2) din Codul penal*”.

Speța a suscitată o vie dezbateră în rândul organelor judiciare dar și al teoreticienilor în domeniul juridic, fiind emise puncte de vedere de către Curțile de Apel București, Pitești, Iași, Galați, Brașov, Timișoara, Ploiești, Bacău, Cluj, Târgu Mureș, Suceava, Craiova, Alba Iulia și instanțele arondate acestora, Departamentul de Drept penal din cadrul Facultății de Drept a Universității din București, Centrul de cercetări în Științe penale din cadrul Facultății de Drept a Universității de Vest din Timișoara, precum și Direcția legislație, studii, documentare și informatică juridică din cadrul Înaltei Curți de Casație și Justiție iar la data de 21 august 2019, Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a depus concluzii scrise.

¹ Text publicat în Monitorul Oficial, Partea I nr. 66 din 30 ianuarie 2020 în vigoare de la 30 ianuarie 2020

Pe fondul, s-a apreciat că pentru a se răspunde la întrebarea instanței care a dispus sesizarea ar trebui făcut un examen comparativ între măsura preventivă a controlului judiciar, respectiv ipoteza în care acesta constă în interzicerea dreptului de a conduce anumite vehicule și suspendarea exercițiului dreptului de a conduce anumite vehicule pe drumurile publice ca situație premisă a infracțiunii prevăzute de art. 335 alin. (2) din Codul penal.

Măsura preventivă a controlului judiciar este o măsură complexă, întrucât intră sub incidența mai multor garanții constituționale, și în același timp este o măsură restrictivă de drepturi, întrucât presupune impunerea unor obligații inculpatului prevăzute de lege sau stabilite de organul judiciar.

Scopul acestor obligații este acela de a înlătura o stare de pericol actuală sau potențială, stare de pericol ce ar viza buna desfășurare a procesului penal, prezența inculpatului la urmărirea penală sau judecată ori prevenirea săvârșirii de alte infracțiuni.

Așadar, natura juridică a măsurii controlului judiciar este una procesuală. Măsura controlului judiciar are natura unei obligații de a nu face dispuse pe cale judiciară în scop procesual și are un caracter preventiv, condiționând libertatea inculpatului de limitele și cazul în care a fost dispusă.

Spre deosebire de această măsură preventivă, suspendarea exercițiului dreptului de a conduce anumite vehicule pe drumurile publice, care reprezintă situația premisă a infracțiunii prevăzute de art. 335 alin. (2) din Codul penal, este o sancțiune contravențională complementară, ce se dispune pe un anumit interval de timp, vizează toate categoriile de vehicule care intră în categoria pentru care a fost obținut permisul de conducere, și nu doar anumite vehicule, așa cum prevede art. 215 alin. (2) lit. i) din Codul de procedură penală.

Totodată, trebuie observat că și rațiunile instituirii celor două măsuri sunt diferite.

Astfel, infracțiunea prevăzută de art. 335 alin. (2) din Codul penal, care are ca situație premisă suspendarea dreptului de a conduce vehicule pe drumurile publice, vizează ocrotirea siguranței circulației pe drumurile publice, pe când dispunerea unei obligații similare în cadrul controlului judiciar vizează buna desfășurare a procesului penal.

Ministerului Public a apreciat că este evidentă natura juridică a celor două instituții, motiv pentru care a solicitat admiterea sesizării, iar pe fondul chestiunii de drept a solicitat să se constate că obligația inculpatului de a nu conduce vehicule anume stabilite, impusă de organul judiciar în cadrul instituției prevăzute de art. 215 alin. (2) lit. i) din Codul de procedură penală, nu constituie o suspendare a exercițiului dreptului de a conduce și, ca atare, nu întrunește elementele de tipicitate ale infracțiunii prevăzute de art. 335 alin. (2) din Codul penal¹.

¹ Prin Rechemizatoriul Parchetului de pe lângă Judecătoria . . . nr. 4.038/P/2016 din 14 decembrie 2017 a fost trimis în judecată inculpatul , sub aspectul săvârșirii infracțiunii de conducere a unui vehicul fără permis de conducere, faptă prevăzută și pedepsită de art. 335

Se reține că obligațiile pe care inculpatul trebuie să le respecte pe durata măsurii controlului judiciar sunt prevăzute în mod expres în cuprinsul actului prin care se dispune luarea măsurii controlului judiciar și tot în conținutul aceluiași act i se atrage atenția inculpatului că, în caz de încălcare cu rea-credință a obligațiilor care

alin. (2) din Codul penal, constând în aceea că, la data de 4 octombrie 2016, în jurul orei 14,05, a condus autoturismul marca Mercedes, cu numărul de înmatriculare . . . , pe str. Ștefan cel Mare, pe raza orașului Vicovu de Sus, din direcția comunei Putna către centrul orașului Vicovu de Sus, fără a avea dreptul de a conduce pe drumurile publice.

În fapt, s-a reținut că la data de 4 octombrie 2016, în jurul orelor 14,05, . . . din comuna Vicovu de Jos, în timp ce se deplasa cu autoturismul marca Opel Corsa, cu nr. de înmatriculare . . . pe strada Ștefan cel Mare, pe raza orașului Vicovu de Sus, din direcția comunei Vicovu de Jos către comuna Putna a efectuat manevra de viraj la stânga pe trecerea pentru pietoni semnalizată și marcată corespunzător și nu a acordat prioritate de trecere autoturismului marca Mercedes, cu nr. de înmatriculare . . . , condus de către inculpatul . . . din comuna Brodina, care circula din sens opus, din direcția comunei Putna către comuna Vicovu de Jos, intrând în coliziune cu acesta.

Fiind interogată baza de date DEPABD s-a constatat faptul că inculpatul . . . figurează cu mențiunea dreptul de a conduce "cu restricții - suspendat", referitor la dreptul de a conduce. Din cercetările efectuate a rezultat că inculpatul a fost anterior cercetat în Dosarul nr. 3.741/P/2016 al Parchetului de pe lângă Judecătoria . . . și prin Ordonanța din data de 21 septembrie 2016 s-a dispus luarea măsurii preventive a controlului judiciar față de inculpatul . . . pentru o perioadă de 60 de zile, începând de la data de 22 septembrie 2016 până la data de 20 noiembrie 2016, stabilindu-se printre obligații și cea prevăzută de art. 215 alin. (2) lit. i) din Codul de procedură penală, respectiv de a nu conduce nicio categorie de autovehicule pe perioada controlului judiciar. Ordonanța i-a fost adusă la cunoștință inculpatului pe bază de semnătură, acesta luând cunoștință de obligația impusă de organul judiciar, respectiv "de a nu conduce nicio categorie de autovehicule", punându-i-se în vedere, prin aceeași ordonanță, că, în cazul nerespectării măsurilor și obligațiilor impuse, măsura controlului judiciar se va înlocui cu măsura arestului la domiciliu sau a arestului preventiv.

Prin Încheierea nr. 73 din 20 octombrie 2016, pronunțată în Dosarul nr. 5.197/285/2016 al Judecătoriei . . . , s-a dispus înlocuirea măsurii preventive a controlului judiciar cu măsura preventivă a arestului la domiciliu, pentru o perioadă de 30 de zile, față de inculpatul . . . , reținându-se că inculpatul a încălcat cu rea-credință, la data de 4 octombrie 2016, obligația de a nu conduce nicio categorie de autovehicule, prevăzută la pct. 1 lit. f) din dispozitivul ordonanței procurorului ce i se comunicase, sub semnătură, la data de 21 septembrie 2016, ora 11,50, aspect de altfel recunoscut de acesta.

Prin Sentința penală nr. 406 din 16 mai 2018, pronunțată de Judecătoria (...) în Dosarul nr. 7.322/285/2017, în baza art. 396 alin. (1) și (5) din Codul procedură penală raportat la art. 16 alin. (1) lit. b) teza I din Codul procedură penală, inculpatul (...) a fost achitat pentru săvârșirea infracțiunii de conducere pe drumurile publice a unui autovehicul de către o persoană căreia exercitarea dreptului de a conduce autoturisme i-a fost suspendat, prevăzută și pedepsită de art. 335 alin. (2) din Codul penal, întrucât fapta nu este prevăzută de legea penală.

Împotriva sentinței penale anterior menționate a declarat apel Parchetul de pe lângă Judecătoria (...), solicitând, în esență, condamnarea inculpatului la pedeapsa închisorii.

îi revin, măsura controlului judiciar se poate înlocui cu măsura arestului la domiciliu sau măsura arestării preventive [art. 215 alin. (3) din Codul de procedură penală].

Obligația impusă inculpatului de către organul judiciar, în conținutul măsurii preventive a controlului judiciar, de a nu conduce vehicule pe o anumită perioadă nu constituie o măsură tehnico-administrativă pentru a constitui situația premisă relativ la infracțiunea de conducere a unui vehicul de către o persoană căreia exercitarea dreptului de a conduce i-a fost suspendată.

Prin urmare, încălcarea de către inculpat a uneia dintre obligațiile impuse prin luarea măsurii preventive a controlului judiciar nu realizează cerințele de tipicitate pentru infracțiunea de conducere a unui vehicul fără permis de conducere prevăzută de art. 335 alin. (2) din Codul penal.

Astfel, Înalta Curte De Casație Și Justiție a decis *admiterea sesizării* formulată de Curtea de Apel Suceava - Secția penală și pentru cauze penale cu minori stabilind că obligația inculpatului de a nu conduce vehicule anume stabilite, impusă de organul judiciar pe timpul măsurii preventive a controlului judiciar conform art. 215 alin. (2) lit. i) din Codul de procedură penală, nu constituie o suspendare a exercitării dreptului de a conduce, iar încălcarea acesteia nu întrunește elementele de tipicitate ale infracțiunii prevăzute de art. 335 alin. (2) din Codul penal¹.

Concluzii

Prezenta analiză, așa cum am expus deja, a avut drept scop delimitarea clară a obligației stabilite de măsura controlului judiciar de a nu conduce anumite vehicule de situația suspendării dreptului de a conduce vehicule, rezultat al comiterii unei infracțiuni la regimul circulației pe drumurile publice.

O altă concluzie care rezidă din această prezentare este aceea a unei propuneri *de lege ferenda* în sensul modificării/completării prevederii legale supuse analizei prin adăugarea mențiunilor cu privire, spre exemplu, la vehicule folosite la comiterea infracțiunii investigate, iar actele emise de organele judiciare să cuprindă în concret tipul vehiculelor pe care persoanele investigate penal, ca măsură de protecție penală, să nu le poată conduce pe durata măsurii controlului judiciar.

¹ Obligatorie de la data publicării în Monitorul Oficial al României, Partea I, potrivit art. 477 alin. (3) din Codul de procedură penală. Pronunțată în ședință publică la data de 29 octombrie 2019.

Bibliografie

Codul Penal/ Criminal Code

Codul de procedură penală/ Criminal Procedure Code

Decizia I.C.C.J nr. 18/2019 privind soluționarea sesizării formulate de Curtea de Apel Suceava - Secția penală și pentru cauze penale cu minori în Dosarul nr. 7.322/285/2017, Text publicat în M.Of. al României, în vigoare de la 30 ianuarie 2020/ I.C.C.J decision no. 18/2019 regarding the resolution of the referral made by the Suceava Court of Appeal - Criminal and minors section in File no. 7,322/285/2017, published in Official Monitor of Romania, in force from January 30, 2020.

Dex Online website, accessed on 27.08.2021